

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

**ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЧАСТОК ЯК ЗАСОБУ
ВИРАЖЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ
КИТАЙСЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Пкит 10-20

факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання

Освітньої програми Китайська мова і

література та переклад, західноєвропейська
мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови і літератури
(переклад влючно), перша – китайська

Левицької Христини Русланівни

Науковий керівник:

канд. філос. наук, доц. Беля В. В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	5
1.1 Поняття «модальності» в сучасному мовознавстві.....	5
1.2 Категорія модальності в сучасній китайській мові.....	8
1.3 Особливості дослідження модальних часток в сучасній китайській мові.	14
Висновки до 1 розділу.....	16
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЧАСТОК ЯК ЗАСОБУ ВИРАЖЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	18
2.1 Вираження суб'єктивної модальності за допомогою модальної частки «吧 (ba)»	18
2.2 Вираження суб'єктивної модальності за допомогою модальної частки «呢 (ne)»	19
2.3 Вираження суб'єктивної модальності за допомогою модальної частки «啊 (a)»	21
2.4 Вираження суб'єктивної модальності за допомогою модальної частки «吗 (ma)»	22
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
论文摘要.....	27

Вступ

Модальність розглядається як функціонально-семантична категорія, є мовною універсальною, що виявляється в основних категоріях мови. Ця функціонально-семантична категорія виражає різні види відношення висловлення до дійсності, а також різні види суб'єктивної кваліфікації повідомлюваного.

Проблема категорії модальності привертає увагу лінгвістів з давніх пір. Проте до теперішнього часу залишаються спірними безліч питань, що стосуються даної категорії. Питанням про модальність в загальному мовознавстві займалися багато науковців серед них В. В. Виноградов, Ш. Баллі, Г. А. Золотова, В. Шинкарук, Н. Вус та інші.

В сучасній китайській мові існує чимало праць, які присвячені вивченню модальності в сучасній китайській мові. Однак, до кінця XIX ст. категорії модальності у китайському мовознавстві не приділялося належної уваги. Серед китаєзнавців, які досліджували питання про модальність були Хе Ян, Ци Хуян, Вень Солінь, Тан Тінчі, Лу Чуаня та Цуй Сіляно.

Кожен з дослідників як в загальному мовознавстві, так і в китаєзнавстві мав свою думку щодо визначення терміна «модальність» та різні варіанти її вивчення.

Актуальність роботи зумовлюється спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на антропоцентричну парадигму, зокрема ставлення мовця до дійсності, категорію модальності, а також засобів реалізації її в мовленні. Актуальність тематики дослідження підтверджується вивченням категорії модальності, її дослідження як засобу вираження суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові

Метою роботи є дослідження функційно-семантичних особливостей модальних часток як засіб вираження суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань:

- визначити поняття «модальність» в сучасному мовознавстві та
- описати категорію «модальність» в сучасній китайській мові;

– встановити особливості дослідження модальних часток в сучасній китайській мові;

– з'ясувати функційно-семантичні особливості часток в китайській мові як засобу вираження суб'єктивної модальності.

Об'єктом дослідження є модальні частки як засіб вираження суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові

Предмет дослідження – функційно-семантичні особливості модальних часток як засобу вираження суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань роботи передбачалося застосування теоретичних загальнонаукових методів, а саме індукції, дедукції та аналіз, а також для визначення функціональних особливостей використання модальних часток в сучасній китайській мові було застосовано метод функціонального аналізу, структурний метод – для аналізу структур, що включають модальні частки.

Матеріалом дослідження цього дослідження слугують теоретичні матеріали з теми дослідження прислівників та речення із сучасного китайського телесеріалу «他来了请闭眼»

Наукова новизна дана курсова пропонує новий погляд на використання часток у сучасній китайській мові для вираження суб'єктивної модальності. Дослідження виявляє функційні та семантичні аспекти цих часток, вказуючи на їхню роль у створенні модальних значень у мовленні.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його результатів в процесі викладання китайської мови як іноземної, особливо таких дисциплін як «Практична граматики китайської мови», «Теоретична граматики китайської мови» та в процесі перекладу, а також для подальшого дослідження функціональних особливостей модальних часток.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та анотації. Обсяг роботи становить 30 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Поняття «модальності» в сучасному мовознавстві

Категорія «модальності» у сучасному мовознавстві описує способи вираження модальності в мові, тобто способи вираження можливості, необхідності, бажання, сумніву тощо. Це поняття досліджує, як мовні засоби відображають ставлення мовця до подій, які вони описують.

У сучасному мовознавстві модальність розглядається як складна семантична категорія, яка може виражатися за допомогою різноманітних мовних засобів, таких як дієслова дозволу, бажання, можливості, обов'язку, сподівання тощо, а також за допомогою відповідних часток, афіксів, конструкцій і фразових оборотів.

Поняття модальності досліджується не лише в граматиці мови, а й в семантиці та прагматиці, оскільки воно відображає не лише формальні аспекти мови, а й взаємодію між мовцями та контекст, в якому вони спілкуються. Проблема категорії модальності привертає увагу лінгвістів з давніх часів. Проте до теперішнього часу залишаються спірними безліч питань, що стосуються даної категорії. У цілому, в мовознавстві вчені схильні вважати, що мовна категорія модальності відбиває два типи логіко-граматичних зв'язків: відношення змісту речення до об'єктивної дійсності та ставлення мовця до змісту речення (висловлення). Для першого типу зв'язку цілком справедливо підходить термін «об'єктивна модальність», в той час, коли другий – розглядається як форма мовлення – «суб'єктивна модальність» (Козловский В.В.,1998,с.17-18). Однак, Ф.А. Агаєва підкреслює, що «суб'єктивна та об'єктивна модальності – дві сторони єдиного цілого»(Агаєва Ф.А.,1990,с. 28).

У мовознавстві модальність є однією з найважливіших ознак речення, що трактується як категорія, що виражає зв'язок висловлювання з реальністю. Як відомо, модальні категорії теж досліджуються в галузі мовознавства, і з лінгвістичної точки зору це набуло широкого наукового обґрунтування. У цьому випадку модальність як мовна категорія розглядається і характеризується на рівні речення як його істотна ознака (Малихін О.В.,с.1).

Модальність – багатозначний термін, що розглядається у руслі багатьох наук, таких як філософія, логіка, психологія та лінгвістика. В залежності від того з боку якої науки ми це розглядаємо, можна виділити цілий ряд різних визначень, які характеризують модальність (Лушникова В.В., 2013, с.27).

Модальність – функціонально-семантична категорія, яка виражає різні види відношення висловлення до дійсності, а також різні види суб'єктивної кваліфікації повідомлюваного (Кочерган М.П., 2010, с.430).

Вперше поняття модальність виникає в логіці, де воно позначає одну з найважливіших властивостей суджень: характеристику судження в залежності від того, чи утверджується в ньому можливість, дійсність чи необхідність чогось. Перші дослідження модальності логіки належать Аристотелю (IV століття до н.е.). Аристотель говорив про поділ всього «існуючого» на дві великі групи: те, що існує в можливості, і те, що існує насправді, розмежовуючи тим самим поняття можливості та дійсності. Філософ виділив кілька типів можливості та необхідності, які, за його словами, пов'язані один з одним. Досліджуючи взаємозв'язок можливого та необхідного, філософ виявив два основні види модальності: умовну модальність та безумовну модальність. При цьому безумовна модальність пов'язувалася з існуючим насправді, а умовна – з існуючим у можливості. Виділення зазначених двох типів модальності має велике значення для лінгвістики, оскільки перша є основою суб'єктивної модальності у мові, а друга – основою об'єктивної модальності. Таким чином, з тих найдавніших часів і до сьогодення модальна логіка традиційно досліджує висловлювання, що мають значення можливості, дійсності та необхідності (Лушникова В.В., 2013, с.28).

Найбільший вплив на сучасне уявлення філософії та логіки про модальність суджень надав Іммануїл Кант (XVIII н.е.). У своїй праці «Критиці чистого розуму» він виділяє 12 «чистих розважливих понять». Такі «чисті розважливі поняття» І. Кант називає категоріями та ділить їх на чотири групи: категорії кількості, категорії якості, категорії відношення, категорії модальності.

І. Кант виділяє три категорії модальності: можливість – неможливість, існування – не існування, необхідність – випадковість. Відповідно до цього

виділяються три види суджень: проблематичні – судження, у яких твердження чи заперечення приймається лише як можливе; асерторичні – судження, у яких твердження чи заперечення сприймається як дійсне; аподиктичні – судження, у яких твердження чи заперечення сприймається як необхідне (Лушникова В.В., 2013, с.27).

Одним із перших широке тлумачення категорії модальності надав академік В. Виноградов. Його роботи, що присвячені проблемі модальності, досі важливі для лінгвістів, які займаються вивченням різних аспектів цього явища. На думку вченого, будь-яке речення, «відбиваючи дійсність у її практичному суспільному усвідомленні, виражає віднесеність змісту промови до дійсності і тому з пропозицією, з різноманітністю його типів тісно пов'язана категорія модальності. Кожна пропозиція включає, як суттєва конструктивна ознака, модальне значення, тобто містить у собі вказівку на ставлення до дійсності. Будь-яке цілісне вираження думки, почуття, спонукання, відбиваючи дійсність у тій чи іншій формі висловлювання, наділяється однією з існуючих у цій системі мови інтонаційних схем речення і висловлює одне з тих синтаксичних значень, які у своїй сукупності утворюють категорію модальності» (Виноградов В.В.,1975,с.80).

Г.О. Золотова визначає модальність як синтаксичну категорію, яка може бути властивою або реченню як одна з предикативних категорій разом із синтаксичними категоріями часу та особи, що в сукупності виражають віднесеність речення до дійсності, або словосполученню й належати до непередикативних ознак синтаксичних конструкцій (Малихін О.В.,с.2).

Найбільшого поширення набула концепція французького лінгвіста Шарля Баллі, який зазначав, що у будь-якому висловлюванні можна виділити основний зміст (диктум) та його модальну частину (модус), в якій виражається інтелектуальне, емоційне чи вольове судження того, хто говорить щодо диктуму. Модуси поділяються лінгвістом на експліцитні та імпліцитні (Баллі Ш.,1955, с. 69-82).

Модальність Ш. Баллі трактує як синтаксичну категорію, у вираженні якої першочергову роль грають модальні дієслова. Ш. Баллі запозичив терміни «диктум» і «модус» з філософії та використав їх для позначення об'єктивної та суб'єктивної частини судження, що говорить нам про наявність об'єктивної (диктум) та

суб'єктивної (модус) модальності. В.В. Виноградов та Ш. Баллі говорять про модальність як про синтаксичну категорію. Таке трактування категорії «модальність» насамперед вказує на те, що модальність може проявляти себе тільки в реченні (Лушникова В.В.,2013,с.30).

В Україні вперше модальність розглядалась у працях В.Д. Шинкарука. Науковець вважає, що поняття модусу об'єднує досить широке коло значень, спільною рисою яких є суб'єктивність: у центрі уваги мовець і його ставлення до того, про що йдеться в реченні (Шинкарук В.Д.,2002, с.272).

Трактування терміну «модальність» у сучасному мовознавстві надзвичайно широка, на думку Н. Вус, сьогодні найвідомішими є три тлумачення терміну модальності у мовознавстві, а саме:

1) відношення змісту висловлення до дійсності (В. В. Виноградов, А. Мірович, К. Свобода);

2) відношення мовця до змісту висловлювання (І. Беллерт, А. Богуславський, А. Вежбицька та В. Малджієва);

3) комбінація відношення змісту висловлення до дійсності та відношення мовця до змісту висловлювання (У. Гаєвська, В. Шмілауер) (Вус Н.Й., 2006,с.128).

Отже, питання про модальність є досить складним та широким в мовознавстві. Загалом, модальність може розглядатися як функціонально-семантична категорія, яка виражає відношення між висловлюванням та дійсністю, а також різні аспекти суб'єктивної кваліфікації інформації. Це може включати в себе поняття можливості, необхідності, бажаності, дозволу та інших аспектів, і виражається за допомогою спеціальних лінгвістичних засобів.

1.2 Категорія модальності в сучасній китайській мові

На сучасному етапі існує чимало праць, що присвячені вивченню модальності в сучасній китайській мові. Однак, до кінця XIX ст. категорії модальності у китайському мовознавстві не приділялося належної уваги.

У більшості джерел розгляд історії вивчення модальності в Китаї починається зі згадування першої комплексної праці з граматики Ма Цзяньчжуна «Грамотичний компендіум пана Ма» торкнувся лінгвістичних явищ, які так чи інакше пов'язані з

категорією модальності, наприклад, вживання модальних часток. Однак безпосередньо застосовувати до матеріалу китайської мови системи модальності, створені для західних мов, виявилось неможливим через досить велику розбіжність між граматичними категоріями цих мов.

Лі Цзіньсі та Лю Шижу вказують на те, що граматична організація китайської мови більш зосереджена на синтаксисі, оскільки виявлення морфологічних ознак у словах, що дозволяють визначити їхню частину мови, є складним завданням без урахування конкретних випадків та рідкісних явищ. Тому під час класифікації слів за їхніми частинами мови ключовими факторами є їхня функціональна роль у реченні та здатність комбінуватися з іншими типами слів та граматичними конструкціями.

У XVIII ст. китайський вчений Юань Женьлінь досліджував проблеми модальності. Він розглядав взаємозв'язок службових слів та частинок китайської мови.

Основним напрямком у дослідженні модальності китайської мови завжди було вивчення допоміжних дієслів і значень, що виражаються ними (Симатова С.А., с.24-25). Серед вчених, які працювали в цьому напрямку, можна назвати Хуан Юйчуня та Се Цзяліна.

Системним вивченням категорії модальності в китайській мові вперше зайнявся Хе Ян. Вважається, що саме він ввів термін для позначення модальності китайської мови: замість англійського слова «modality» почали використовувати термін «语气 yǔqì». Хе Ян створив систему категорії модальності, на основі якої на початку 2000-х років проводили дослідження Ці Хуян та Вень Солінь. Інший сучасний лінгвіст, Тан Тінчі, говорячи про способи вираження модальності в китайській мові, виділив три способи: модальні частки (情态语气词 qíngtài yǔqìcí), модальні прислівники(情态副词 qíngtài fùcí) та модальні дієслова (情态动词 qíngtài dòngcí) з модальними прикметниками (情态形容词 qíngtài xíngróngcí) (Симатова С.А., с.24-25).

Дуже цікавою думка на категорію модальності Лу Чуаня, який відносить до неї все суб'єктивне. Ця думка нині активно обговорюється китайськими лінгвістами.

Сучасний лінгвіст Цуй Сілян розділив категорію модальності на три основні види: так звану пряму модальність (直陈情态 zhíchén qíngtài), що має зв'язок із суб'єктивним ставленням того, хто говорить до висловлювання і виражається за допомогою інтонації; подійну модальність (事件情态 shìjiàn qíngtài), що розкриває сутність ситуації, що відображається у висловлюванні, і виражається за допомогою модальних прислівників, власне дієслів та додаткових дієслівних елементів (дієслівних модифікаторів); модальність можливості, бажання, зобов'язання (能源情态 néng yuàn qíngtài), що виражається за допомогою модальних дієслів (Симатова С.А., с.24-25). Перші два типи модальності дуже сильно нагадують диференціацію категорії модальності у західному мовознавстві: пряму модальність можна пов'язати із суб'єктивною модальністю, а подійну модальність – з об'єктивною.

У китайській мові можна виділити кілька лексичних одиниць, які українською мовою перекладається як «модальність». До сфери лінгвістики відносяться дві: 情态 (qíngtài) та 语气 (yǔqì). У сучасному китайському тлумачному словнику 情态 визначається як 神态 (shéntài), що означає 神情态度 (shénqíng tàidu: «настрій і ставлення»)(现代汉语词典, с. 1213). 语气 має два значення: 说话的口气 (shuōhuàde kǒuqì: інтонація) та 表示陈述, 疑问, 祈使, 感叹等分别的语法范畴 (biǎoshì chénshù, yíwèn, qíshǐ, gǎntàn děng fēnbiéde yǔfǎ fānchóu: граматичні категорії, що служать для позначення оповіді, питання, спонукання, вигуку тощо) (现代汉语词典, с. 1216). Отже, можна сказати що 情态 це абстрактне поняття, що полягає у відношенні висловлювання до дійсності та у відношенні стосовного того, хто говорить до висловлювання, а 语气 – це інтонаційний і граматичний вираз даного відношення.

Хе Ян ототожнює поняття 情态 та 语气. Він дає таке визначення категорії модальності: модальність – це «суб'єктивне розуміння тим, хто говорить висловлювання, виражене через граматичні форми» (Симатова С.А., с.26). Подібного погляду дотримується і Ці Хуян.

По-своєму інтерпретують категорію модальності Тан Тінчі та Лу Чуань. Обидва називають модальність терміном 情态.

Однак Вень Соліні називає модальність терміном 口气 (kǒuqì) і визначає як «почуття та ставлення того, хто говорить до висловлювання» (Симатова С.А.,с.32), але застосування до модальності терміну 口气 не є загальноприйнятим.

В результаті ми можемо сказати, що питання про те, який термін потрібно використовувати для позначення категорії модальності, є широким та безпосередньо впливає на погляди китайських дослідників та на їхнє розуміння слова «модальність».

У сучасному мовознавстві найбільшу увагу приділяють дослідженню таких модальних модифікаторів, як модальні дієслова, модальні частки, модальні прислівники.

Багато китайських вчених вивчали модальні частки в китайській мові, зокрема Ван Ляої, Люй Шусян, Чжао Юаньжень, Чжу Десі, Сюй Цзінін тощо.

У своїй праці Ван Ляої присвятив модальним часткам цілий розділ. Він запевняє, що модальні частки найчастіше надають реченню емоційного забарвлення. Дослідник вважає, що висловлювання, сенс яких повністю позбавлений будь якої емоційної забарвленості, безумовно, зустрічається дуже рідко. В більшості випадків ми вносимо відтінок визначеності, підкреслення, сумніву, незадоволення, прохання та інших почуттів(Ван Ляо-И, 1954, с.262).

Модальним дієсловам (能愿动词 néngyuàn dòngcí) особливу увагу приділяє С. Е. Яхонтов. Він вважає, що вони посідають особливе місце серед інших дієслів китайської мови. Також дослідник вважає, що окрім певних особливостей вживання подібних дієслів, вони висловлюють відносини суб'єкта дії до самої дії: здатність здійснити цю дію, необхідність і бажання його зробити тощо, поділяючи їх за значенням на дієслова можливості, повинності та бажання (Яхонтов С.Е.,1957,с. 68-69).

У китайській мові модальні дієслова відрізняються повною морфологічною незмінюваністю. Вони ніколи не утворюють будь-яких форм – ні синтетичних, ні аналітичних. Це пояснюється тим, що всі вони вважаються дієсловами, які позначають бездіяльність. Цю думку підтримує О. О. Драгунов, який класифікує модальні дієслова як дієслова не-дії, пояснюючи це тим, що вони не виражають конкретної дії і не можуть відповісти на питання «що робить підмет?». О.О. Драгунов

розглядає дієслово, що поєднується з модальним дієсловом, як додаток до останнього, виражений інфінітивом. Однак, за словами С. Є. Яхонтова, дієслово, що поєднується з модальним дієсловом, не є самостійним членом речення, а є частиною складного присудка. А також, Яхонтов зауважує, що модальні дієслова завжди поєднуються з іншим дієсловом, утворюючи одне складне дієслово, і що модальне дієслово може приймати в препозицію означення, виражене прислівником ступеня (Яхонтов С.Е.,1957,с. 66).

У реченні модальні дієслова все ж таки мають свою синтаксичну самостійність. С. Є. Яхонтов зазначає, що в «неповних реченнях головне дієслово може бути пропущене, тоді присудок складається лише з модального дієслова» (Яхонтов С.Е.,1957,с. 66).

Люй Шусян у своїй роботі розглядає категорію модальності як двоаспектну: широку та вузьку. Він визначає модальність в широкому сенсі як включення аспектуальності та «модульованості» висловлювання, де під «модульованістю» розуміється акцентованість мови та її темп. Модальність у вузькому сенсі відрізняє речення за метою висловлювання (розповідь, спонування, порада). Він також зазначає, що спосіб вираження аспекту, модальності та «модульованості» різний: аспект виражається переважно за допомогою слів-обмежувачів, «модульованість» висловлювання – переважно за допомогою інтонації, а модальність сама виражається основно за допомогою інтонації та модальних часток. Люй Шусян наголошує, що інтонація є ключовим показником вираження модальності, натомість модальні частки можуть бути відсутні, особливо в оповідних реченнях. (Люй Шусян,1965, с. 229).

Люй Шусян серед модальних дієслів виділяє такі дієслова як: 能 néng, 得 děi, 会 huì, 可 kě, 必 bì, 足 zú тощо, та називає їх «допоміжними» (助动词 zhùdòngcí). Пояснює він це тим, що усі повнозначні слова, принаймні найбільш вживані та типові іменники, дієслова та прикметники можуть викликати в нашому мозку конкретні образи [15, с. 49], у той час як більшість модальних дієслів – ні. Чарльз Лі і Сандра Томпсон також визначають модальні слова як «допоміжні».

Дослідження про модальні прислівники не є такими широкими як дослідження про модальні дієслова та модальні частки. Дослідження прислівників як засобів

реалізації модальності поки що, на сучасному етапі, ще не привернуло велику увагу лінгвістів, але Чжао Юньпін, розглядаючи категорію прислівника в китайській мові, виокремив окрему групу прислівників на позначення модальності (表示语气的副词 *biǎoshì yǔqì de fùcí*), до яких він відносить 果然 *guǒrán*, 难道 *nándào*, 究竟 *jiùjìng*, 毕竟 *bìjìng*, 居然 *jūrán*, 必 *bì*, 必须 *bìxū*, 必定 *bìdìng*, 必然 *bìrán*, 当然 *dāngrán*, 的确 *díquè*, 何必 *hébì*, 不妨 *bùfáng*, 别 *bié* та інші (Чжао, 2003, с. 122).

Отже, можна сказати, що китайські дослідники певний час не розглядали модальність як окрему категорію та не приділяли їй значної уваги, коли європейські лінгвісти активно досліджують категорію модальності та її функціонально-семантичні аспекти. Зацікавленість китайських мовознавців модальністю як окремою категорією, була стимульована після вже після перекладу Ляо Цючжуна наукової праці Ф.Р. Палмера «Mood and modality» у четвертому випуску журналу «Іноземне мовознавство» («国外语言学») у 1989 році. Однак лише на 12-му форумі, присвяченому граматиці сучасної китайської мови, що відбувся у місті Чанша, провінції Хунань у 2002 році, модальність була визначена як одна з головних тем.

Більшість лінгвістичних досліджень у ХХ столітті не зосереджувались на глибокому або детальному вивченні категорії модальності в цілому. Замість цього, вони звертали увагу на окремі складові модальності, такі як модальні дієслова, прислівники та частки. Це свідчить про різноманітні підходи різних дослідників до розуміння категорії модальності. У ХХІ столітті з'явилися роботи, які вже цілком присвячені вивченню категорії модальності, наприклад, праці сучасних китайських мовознавців, таких як Пен Лічжен – «现代汉语情态研究» (2007) та Сюй Цзіннін «现代汉语语话情态研究的» (2008).

Пен Лічжень досліджує категорію модальності в китайській мові, опираючись на погляди як західних, так і китайських дослідників. Він приходить до висновку, що цю категорію можна розділити на три типи: епістемічну, деонтичну та динамічну. Під динамічною модальністю розуміється вираження поглядів мовця на можливість або необхідність здійснення дії, яка переважно реалізується в китайській мові за допомогою дієслів, таких як 能 *néng*, 会 *huì*, 可以 *kěyǐ*, 要 *yào*, 肯 *kěn*, 敢 *gǎn* і т. д.

Однак цей розподіл ґрунтується переважно на аналізі модальних дієслів у сучасній китайській мові.

У своїй роботі «现代汉语语话情态研究的», дослідниця Сюй Цзіннін встановила, що категорія модальності в сучасній китайській мові включає три аспекти.

Перший аспект полягає у наявності двох систем настрою: системи модальності мовленнєвого акту та системи модальності, що передає ставлення. Дослідниця вказує, що один тип речення може мати різні модальні вирази, а також один і той самий тип модального значення може використовуватися у різних типах речень.

Другий аспект стосується того, що модальні дієслова та центральні модальні прислівники можуть використовуватися як для позначення деонтичної, так і епістемічної модальності. Третім аспектом є «оціночна» модальність, яка відрізняється від деонтичної та епістемічної модальності, і формується переважно за допомогою деяких прислівників. Ця модальність використовується для вираження оціночного судження мовця про сенс висловлювання.

Тань Аошуан, хоча не фокусується на дослідженні категорії модальності окремо, звертає увагу на поняття модусу, розглядаючи мову як структурне й динамічне поле. У своїй роботі «Проблеми прихованої граматики» вона ідентифікує різні модуси, такі як модус висловлення мовця, повинності, кваліфікативний модус, оцінний модус наміру у сфері дії, наміру пропонування, підтвердження, побажання, полеміки, потенційності, уточнення, вмовляння, повідомлення, передбачення несподіванки та інші (Любимова Ю.С., 2015, с. 95). Вона досліджує окремі засоби виразу модальності і вважає, що систематичне дослідження модальних часток не є вичерпним, оскільки багатofункціональні семантико-прагматичні маркери, які відображають різні комунікативні завдання, ще не досліджені.

На даний момент праця Ю.С. Любимової «Функціонально-семантичне поле модальності в сучасній китайській мові» виявляється важливим внеском у цю область, оскільки вона розглядає не лише модальні частки, а й інші засоби виразу модальних відносин у сучасній китайській мові.

1.3 Особливості дослідження модальних часток в сучасній китайській мові

У будь-якій мові спосіб висловлення речення можна розглядати з точки зору відношення мовця до змісту висловлювання. Ван Ляої, коли досліджував модальні частки в китайській мові, вказував, що кожне висловлення наділяється емоційним відтінком, таким як впевненість, наголос, сумнів, наказ тощо.

Однак Виноградов В. В. відмічав, що важливо чітко відокремлювати різні емоційні форми вираження реакцій на реальність від модальної оцінки відношення висловлювання до реальності. Хоча ці дві сфери взаємодіють між собою, використання різних мовних засобів визначає модальність висловлювання.

У сучасній китайській мові, яка має ізольовану структуру і в основному використовує фіксований порядок слів та службових частин мови для вираження синтаксичних відношень, модальні частки є одним зі засобів вираження модальних відносин.

Серед вчених, які займались дослідженнями про модальні частки в китайській мові були Чжао Юаньжень, Ван Ляої, Чжу Десі, Сюй Цзінін та інші.

Між категорією модальності та модальними частками не існує повної відповідності. Одна модальна частка може використовуватися для вираження різних відтінків модальності, і навпаки, один і той же відтінок модальності може бути виражений різними модальними частками. Часто вибір конкретної частки залежить від нюансів сенсу, які потрібно передати. (Люй, 1965, с. 231).

Ван Ляої відніс до класу модальних часток такі частки, як 了 le, 的 de, 呢 ne, 吧 ba le, 吗 ma, 么 me, 吧 ba, 啊 a, і виділив 12 відтінків, які можна передати за допомогою них, такі як пояснення, визначення, підкреслення, питання, риторичне питання, умова, припущення, імператив, наполягання, примусова згода, обурення та впевненість. (Ван, 1954, с. 99).

Чжу Десі класифікував модальні частки на три групи: 1) ті, що позначають часові відношення (了 le, 呢 ne, 来着 lái zhe); 2) ті, що виражають імперативну семантику (吧 ba, 呢 ne, 吗 ma); 3) ті, що виражають відношення мовця (啊 a, 欸 ei, 呕 ōu, 呢 ne), а також включав до цієї категорії 着呢 zhe ne, 罢了 bà le. (朱, 1982, с. 207-214).

Сюй Цзінін, досліджуючи модальні частки, розділив їх на такі групи: 1) зразкові члени категорії модальних часток, до яких відносяться 啊 a, 嘛 ma, 吧 ba, 呢 ne, 着呢 zhe ne, 罢了 bàle, 吗 ma, 不成 bùchéng, 来着 láizhe, 呗 bei; 2) не зразкові, до яких входить лише одна частка 啦 la; 3) пограничні, до яких він відносить 了 le, 的 de.

Люй Шусян, досліджуючи категорію модальності, аналізував, які відтінки та яку модальність можуть передавати частки 了 le, 的 de, 呢 ne, 罢了 bale, 啊 a, 嘛 ma, 而已 éryǐ (Люй, 1965, с. 235).

Висновки до 1 розділу

Поняття категорії «модальності», привертала увагу вчених у різні періоди мовного розвитку, тому ми бачимо різні визначення терміну «модальність» та варіанти її вивчення.

Модальність – це багатозначний термін, який розглядається у руслі багатьох наук, таких як філософія, логіка, психологія та лінгвістика. В залежності від того з боку якої науки ми розглядаємо, можна виділити цілий ряд різних визначень, які характеризують модальність.

Модальність розглядається як функціонально-семантична категорія, мовна універсалія, що проявляється в основних категоріях мови. Ця мовна категорія виступає важливим елементом комунікації, виражаючи відношення того, хто говорить до висловлювання, і є невід’ємною властивістю тексту, що вміщує відношення автора до дійсності, є основною складовою прагматичного компоненту тексту.

В сучасній китайській мові існує чимало праць, які пов’язані із вивченням модальності в сучасній китайській мові. Однак до кінця XIX ст. категорії модальності у китайському мовознавстві не приділялося належної уваги.

Також існувало багато теорій, як називати модальність в китайській мові не співпадали, тому в дослідженнях категорія модальності може називатися по різному, а саме термінами 情态 qíngtài, 语气 yǔqì та 口气 kǒuqì.

У сучасній китайській мові, яка має ізольовану структуру і в основному використовує фіксований порядок слів та службових частин мови для вираження синтаксичних відношень, модальні частки є одним зі засобів вираження модальних відносин.

На сучасному етапі дослідження проблем, що пов'язані із категорією модальності є досить розвиненим, існує дуже багато досліджень цієї категорії та засобів її вираження, а найбільшу увагу приділяють таким засобам вираження модальності, як модальні дієслова, модальні частки та модальні прислівники.

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЧАСТОК ЯК ЗАСОБУ ВИРАЖЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Модальні частки в сучасній китайській мові відіграють важливу роль у вираженні суб'єктивної модальності. У сучасній китайській мові, яка має ізольовану структуру і в основному використовує фіксований порядок слів та службових частин мови для вираження синтаксичних відношень. Модальні частки є одним із засобів, за допомогою яких мовець виражає свої особисті оцінки, переконання, сумніви та емоції стосовно ситуації або подій.

2.1 Вираження суб'єктивної модальності за допомогою модальної частки «吧 (ba)»

Модальна частка 吧 ba є одним із засобів вираження суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові. Вона використовується для вираження рекомендацій, пропозицій або запитів, що базуються на особистому бажанні мовця, і робить це дуже м'яко і невимушено.

Ось деякі варіанти використання модальної частки 吧 ba:

Вираз рекомендації або прохання: Модальна частка 吧 ba може додавати до висловлювання загальний тон прохання або пропозиції.

Наприклад:

1) 请进来, 坐下来, 喝点茶吧! qǐng jìnlái, zuò xiàlái, hē diǎn chá bā! – *будь ласка прохось, сідай, випий трохи чаю!*

2) 你先睡吧, 我会留在这里陪你。nǐ xiān shuì ba, wǒ huì liú zài zhèlǐ péi nǐ. – *спочатку ти лягай спати, а я залишусь тут з тобою.*

В двох реченнях частка 吧 ba використовується для підкреслення рекомендації мовця.

3) 你教我踢足球吧! nǐ jiào wǒ tī zúqiú ba! – *навчи мене грати футбол.*

А вже в третьому реченні, частка 吧 ba використовується для вираження прохання мовця.

Запит на згоду або погодження: Ця частка може використовуватися для запиту на погодження з пропозицією або рекомендацією.

Наприклад:

1) 我们去散步吧，好吗？ wǒmen qù sànbù ba, hǎo ma? – «*підемо на прогулянку, добре?*». Тут мовець висловлює своє бажання піти на прогулянку та запитує про згоду чи погодження співбесідника.

Вираження особистого бажання: 吧 ba може використовуватися для вираження особистого бажання або інтересу.

Наприклад:

1) 我们吃冰淇淋吧！ wǒmen chī bīngqílín ba! – «*давайте їсти морозиво!*». Тут мовець висловлює своє бажання їсти морозиво

Отже, модальна частка 吧 ba часто використовується для вираження суб'єктивної модальності, додаючи до висловлення відтінок особистого бажання, рекомендації чи запиту на згоду.

2.2 Вираження суб'єктивної модальності за допомогою модальної частки «*呢 (ne)*»

Коли ми використовуємо модальну частку 呢 ne для вираження суб'єктивної модальності, ми намагаємося підкреслити своє особисте ставлення чи питання до чогось. Ця частка додає до висловлення відтінок суб'єктивності та цікавості мовця до обговорюваної теми. 呢 ne може використовуватись у різних типах речень. Як в питальних так і в розповідних.

В спеціальних запитаннях, ця модальна частка виконує пом'якшуючу роль, адже в реченнях такого типу зазвичай присутнє здивування чи сумнів, а також використовуються питальні займенники, такі як: 谁 shéi, 哪儿 nǎ'er, 什么 shénme тощо(Драгунов А.А., 1952,с.65).

Наприклад:

1) 我错在哪儿呢？ wǒ cuò zài nǎ'er ne? – *і в чому ж моя помилка?*

2) 你昨天忙什么呢? nǐ zuótiān máng shénme ne? – *і чим ж ти був зайнятий вчора?*

В обох прикладах виражений відтінок здивування та використанні такі питальні займенники, як: 哪儿 та 什么.

Модальна частка 呢 не використовується в альтернативних запитаннях, тим самим виконує функцію пом'якшення, тобто мовець хоче, щоб слухач сприймав його слова, як прохання дати пораду, висловити свою думку, проконсультувати (Драгунов А.А., 1952, с.68). При такому виді запитання нам потрібно вжити дві модальні частки 呢 ne (Ван Ляо, 1952, с.263).

Наприклад:

1) 明天晚上我们去看电影呢, 还是我们不去看电影呢? míngtiān wǎnshàng wǒmen qù kàn diànyǐng ne, háishì wǒmen bù qù kàn diànyǐng ne? – *завтра вечері ми ідемо в кіно чи не ідемо?*

2) 今天在学教我值班, 还是你值班? jīntiān zàixué jiào wǒ zhíbān, háishì nǐ zhíbān? – *сьогодні в школі я чергую чи ти?*

В першому та другому прикладі, ми бачимо, що мовець хоче почути думку слухача, тобто щоб слухач висловив свою думку на його запитання.

Модальна частка 呢 не виражає функцію достовірності описаної ситуації, тобто підкреслення чи підтвердження висловленого (Драгунов А.А., 1952, с.68).

Наприклад:

1) 这本书可真有意思呢! zhè běn shū kě zhēn yǒuyìsì ne! – *ця книжка справді цікава!*

В цьому прикладі 呢 не виражає достовірність інформації, адже мовець вже колись прочитав цю книгу і точно може сказати, що вона цікава.

Модальна частка 呢 не може виражати відтінок перебільшення чи докору (Ван Ляо, 1952, с.94).

Наприклад:

1) 你没看这部电影呢！ nǐ méi kàn zhè bù diànyǐng ne! – *ти ж не дивився цей фільм!*

2) 你没尝尝这个蛋糕呢！ nǐ méi chángcháng zhège dàngāo ne! – *ти ж не куштував цей торт!*

Що в першому та другому прикладі, ми можемо побачити відтінок докору, що ось ти ще це не зробив.

Модальна частка 呢 ne може передавати відтінок наполегливості, спроби переконати (Ван Ляо, 1952,с.93).

Наприклад:

1) 我也是老师呢！ wǒ yěshì lǎoshī ne! – *я ж теж вчитель!*

2) 在家呢！ 你可以进来吧！ zàijiā ne! nǐ kěyǐ jìnlái ba ! – *та я вже дома, ти можеш вже заходити!*

В першому прикладі ми бачимо, що мовець передає відтінок наполегливості, а вже в другому, мовець хоче переконати слухача, тобто щоб він вже заходив до нього.

Отже, частка 呢 ne використовується для вираження суб'єктивної модальності, додаючи до висловлення відтінок цікавості, питання чи підкреслення особистого ставлення мовця до обговорюваної теми.

2.3 Вираження суб'єктивної модальності за допомогою модальної частки « 啊 (a) »

Модальна частка 啊 a в китайській мові часто використовується для вираження суб'єктивної модальності. Вона додає емоційний відтінок до висловлювання та може використовуватися для наголошення або підкреслення виразності висловленого.

Ось деякі способи використання модальної частки 啊 a для вираження суб'єктивної модальності:

Модальна частка 啊 a виражає вираз враження чи емоції:

Наприклад:

- 1) 多漂亮的風景啊! duō piàoliàng de fēngjǐng a! – *яка чудовий краєвид!*
- 2) 多好吃的食物啊! duō hǎochī de shíwù a! – *яка смачна їжа!*

Модальна частка 啊 а виражає наголошення на певному слові або дії:

Наприклад:

- 1) 你怎么还在这里啊? nǐ zěnmē hái zài zhèlǐ a? – *чому ти все ще тут?*
- 2) 他真的做了这么多啊! tā zhēn de zuòle zhème duō a! – *він дійсно зробив так багато!*

Модальна частка 啊 а виражає підкреслення виразності висловлюваного:

Наприклад:

- 1) 这个惊喜太棒了啊! zhège jīngxǐ tài bàng le a! – *цей сюрприз дивовижний!*
- 2) 你的成就真令人羡慕啊! nǐ de chéngjiù zhēn lìng rén xiànmù a! – *твої досягнення дійсно вражають!*

Таким чином, модальна частка 啊 а додає висловлюванню емоційний відтінок і допомагає виразити особисте ставлення чи реакцію мовця до обговорюваної теми.

2.4 Вираження суб'єктивної модальності за допомогою модальної частки «吗 (ma)»

Модальна частка «吗 (ma)» в китайській мові часто використовується для вираження суб'єктивної модальності шляхом створення питань, що передають сумнів, необхідність або підтвердження. Розгорнута відповідь на запитання з цією модальною часткою може включати підтвердження, вираз сумніву або інші відтінки суб'єктивності залежно від контексту.

Модальна частка 吗 ma використовується в реченні зі загальним запитанням, тобто де у відповідь ми можемо сказати «是的» shì de -так або «不是的» bùshì de —ні (Ван Ляо, 1952,с.97).

Наприклад :

- 1) 你看过这部电影吗? nǐ kànguò zhè bù diànyǐng ma? – *ти бачив цей фільм?*
- 2) 她已经恢复她的健康吗? tā yǐjīng huīfù tā de jiànkāng ma? – *вона вже одужала?*

В двох наведених прикладах, ми можемо дати коротку відповідь, тобто «是的» або «不是的».

Модальна частка 吗 ma може використовуватись і у риторичному запитанні з відтінком достовірності, в складі такої конструкції як «不是...吗» bùshì...ma (Ван Ляо, 1952,с.97).

Наприклад:

1) 你知道我日语不太好, 还让我读日本的文章, 还不是给我出难题吗? nǐ zhīdào wǒ rìyǔ bù tài hǎo, hái ràng wǒ dú rìběn de wénzhāng, hái bùshì gěi wǒ chū nántí ma? – *ти знаєш, що моя японська не дуже хороша, але все одно заставляєш мене читати японські статті, хіба ти не створюєш для мене труднощі?*

2) 她今天约会迟到了, 不是吗? tā jīntiān yuēhuì chídàole, bùshì ma? – *вона сьогодні запізнилась на побачення, чи не так?*

Що в першому та другому прикладі, в нас є риторичне запитання з відтінком достовірності та конструкція «不是...吗».

Давайте візьмемо одне питання та розглянемо три різні випадки відповіді:

你明天要去旅行吗? nǐ míngtiān yào qù lǚxíng ma? – *чи ви плануєте поїхати у подорож завтра?*

1) 是的, 我明天要去旅行。shì de, wǒ míngtiān yào qù lǚxíng. – *так, завтра я планую поїхати у подорож.*

2) 不, 我明天不打算去旅行。bù, wǒ míngtiān bù dǎsuàn qù lǚxíng. – *ні, я не планую їхати у подорож завтра.*

3) 我还在考虑中, 不确定明天是否要去旅行。wǒ hái zài kǎolǜ zhōng, bù quèdìng míngtiān shìfǒu yào qù lǚxíng. – *я ще розглядаю, не впевнений, чи хочу їхати у подорож завтра.*

Висновок можна зробити такий, що у цих відповідях виразити суб'єктивну модальність можна шляхом підтвердження, відмови або виразу сумніву щодо планів. Кожна відповідь передає особисте ставлення мовця до запитання за допомогою модальної частки «吗 (ma)».

Висновки до 2 розділу

Модальні частки в сучасній китайській мові відіграють важливу роль у вираженні суб'єктивної модальності. Частки є одним із засобів, за допомогою яких мовець виражає свої особисті оцінки, переконання, сумніви та емоції стосовно ситуації або подій. У своїй курсовій роботі, я проаналізувала чотири з найбільш поширених часток, що використовуються для вираження суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові це: 吧 ba, 呢 ne, 啊 a та 吗 ma .

吧 ba може використовуватися для вираження рекомендацій, пропозицій або запитів, що базуються на особистому бажанні мовця. Вона може надавати висловлюванню більш загального характеру та вказувати на бажання чи рекомендації мовця.

呢 ne використовується для вираження сумнівів, невизначеності або риторичних питань. Вона може вказувати на те, що мовець має певні сумніви або не впевнений в правильності своїх висловлених думок.

啊 a використовується для вираження емоційної інтонації або відчуття у зацікавленому або емоційному контексті. Вона може надавати висловлюванню більш особистий тон або виражати здивування, занепокоєння або зацікавленість.

吗 ma часто використовується для вираження суб'єктивної модальності шляхом створення питань, що передають сумнів, необхідність або підтвердження. Розгорнута відповідь на запитання з цією модальною часткою може включати підтвердження, вираз сумніву або інші відтінки суб'єктивності залежно від контексту.

ВИСНОВКИ

Поняття категорії «модальності», привертала увагу вчених у різні періоди мовного розвитку, тому ми бачимо різні визначення терміну «модальність» та варіанти її вивчення.

Модальність – це багатозначний термін, який розглядається у руслі багатьох наук, таких як філософія, логіка, психологія та лінгвістика. В залежності від того з боку якої науки ми розглядаємо, можна виділити цілий ряд різних визначень, які характеризують модальність.

Модальність розглядається як функціонально-семантична категорія, мовна універсалія, що проявляється в основних категоріях мови. Ця мовна категорія виступає важливим елементом комунікації, виражаючи відношення того, хто говорить до висловлювання, і є невід'ємною властивістю тексту, що вміщує відношення автора до дійсності, є основною складовою прагматичного компоненту тексту.

В сучасній китайській мові існує чимало праць, які пов'язані із вивченням модальності в сучасній китайській мові. Однак до кінця XIX ст. категорії модальності у китайському мовознавстві не приділялося належної уваги.

У сучасній китайській мові, яка має ізольовану структуру і в основному використовує фіксований порядок слів та службових частин мови для вираження синтаксичних відношень, модальні частки є одним зі засобів вираження модальних відносин.

Модальні частки в сучасній китайській мові відіграють важливу роль у вираженні суб'єктивної модальності. Частки є одним із засобів, за допомогою яких мовець виражає свої особисті оцінки, переконання, сумніви та емоції стосовно ситуації або подій. У своїй курсовій роботі, я проаналізувала чотири з найбільш поширених часток, що використовуються для вираження суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові це: 吧 ba, 呢 ne, 啊 a та 吗 ma .

吧 ba може використовуватися для вираження рекомендацій, пропозицій або запитів, що базуються на особистому бажанні мовця. Вона може надавати

висловлюванню більш загального характеру та вказувати на бажання чи рекомендації мовця.

呢 ne використовується для вираження сумнівів, невизначеності або риторичних питань. Вона може вказувати на те, що мовець має певні сумніви або не впевнений в правильності своїх висловлених думок.

啊 a використовується для вираження емоційної інтонації або відчуття у зацікавленому або емоційному контексті. Вона може надавати висловлюванню більш особистий тон або виражати здивування, занепокоєння або зацікавленість.

吗 ma часто використовується для вираження суб'єктивної модальності шляхом створення питань, що передають сумнів, необхідність або підтвердження. Розгорнута відповідь на запитання з цією модальною часткою може включати підтвердження, вираз сумніву або інші відтінки суб'єктивності залежно від контексту.

论文摘要

这篇课程论文旨在研究作为表达主观情态的一种手段的语气助词在现代汉语中的功能语义特点。在不同的时期，许多语言学家都对情态范畴进行了研究。

学年论文的主要目标是：

—在现代语言学和现代汉语中，定义了“语气”的概念；

—探讨了汉语中作为表达主观语气的手段语气助词的特点。

《情态》这个词不仅是一般的语言学，而且还存在于逻辑、哲学和心理学等科学中。总的来说，情态这一个语法范畴可以描述为一个功能语义范畴，它表达了陈述内容与现实以及说话者与陈述内容之间的关系。

情态在现代汉语中有着丰富的表达手段，包括情态助动词、语气助词、情态副词等等。在现代汉语中，有很多与现代汉语情态研究相关的著作。现代汉语中情态的范畴可以有不同的称呼，即：“情态”，“语气”和“口气”。之所以叫法不同，是因为现代汉语中如何称呼情态的说法有很多种。

情态助词是现代汉语表达情态的手段之一。它们是现代汉语的重要元素，因为我们可以用它们来表达我们的思想和情感并情态助词的存在在不涉及其他情态表达方式的情况下，在造句的情况下起到了必然的作用。在我的学年论文，我分析了这样的情态词：吧，呢，啊和吗。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агаева Ф.А. Модальность как лингвистическая категория (на материале английского и туркменского языков) / Ф.А. Агаева. – А.: Ылым, 1990.
2. Балли, Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка (Р. А. Будагов, Ред.; Т. В. Вентцель & Е. В. Вентцель, Пер.). Издательство иностранной литературы, 1955.
3. Ван, Ляо-И. Основы китайской грамматики. Издательство иностранной литературы. 1954.—262с.
4. Виноградов, В. В. О категории модальности и модальных словах в русском языке. Исследования по русской грамматике: Избранные труды, 53–87,1975.
5. Вус Н. Й. Модальність та її трактування у працях дослідників / Н. Й. Вус // Слов'янський збірник. – Одеса, 2006. – Вип. 12. – 128 с.
6. Драгунов, А. А. (1952). Исследования по грамматике китайского языка. Издательство АН СССР
7. Китайська мова. Базовий курс: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. О. Война, О. С. Воробей, О. М. Гончаренко та ін.; за ред. Н. С. Ісаєвої; худож.-оформлювач В. М. Карасик. — Харків: Фоліо, 2016.—370с.
8. Козловский В.В. Предложения с конъюнктивом (структура, семантика, прагматика) / В.В. Козловский // Монография. – Черновцы: Рута, 1997.—281с.
9. Кочерган М. П. «Загальне мовознавство» / М. П. Кочерган. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2010. – 464 с. – (3). – (Альма-матер).
10. Лушникова В. В. К вопросу о дефиниции модальности. Актуальные вопросы филологической науки XXI века [Электронный ресурс] / В. В. Лушникова. – 2013. – Режим доступа до ресурсу: <https://docplayer.com/51262441-K-voprosu-o-definicii-modalnosti-v-v-lushnikova-nauchnyy-rukovoditel-n-m-platonenko-kandidat-filologicheskikh-nauk-docent-udgu.html>.
11. Любимова Ю. С. Модальна частка 呢 у сучасній китайській мові: функціонально-семантичний аспект [Електронний ресурс] / Ю. С. Любимова – Режим доступу до ресурсу: <chrome->

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/27803/1/%D0%9C%D0%9E%D0%94%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%90%20%D0%A7%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%9A%D0%90%20E5%91%A2%20%D0%A3%20%D0%A1%D0%A3%D0%A7%D0%90%D0%A1%D0%9D%D0%86%D0%99%20%D0%9A%D0%98%D0%A2%D0%90%D0%99%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%86%D0%99%20%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%86.pdf>

12. Люй Шусян. Очерк грамматики китайского языка. Том 1. М.: Наука, Главное издательство восточной литературы, 1965.—350с.

13. Люй, Шусян. Очерк грамматики китайского языка. Слово и предложение. Издательство восточной литературы, 1967.—285с.

14. Малихін О. В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ МОДАЛЬНОСТІ У ЛІНГВІСТИЦІ [Електронний ресурс] / О. В. Малихін, В. О. Андрєєнкова – Режим доступу до ресурсу:<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/48.pdf>

15. Підлісна А. С. СПОСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ [Електронний ресурс] / А. С. Підлісна – Режим доступу до ресурсу: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://core.ac.uk/download/pdf/14057828.pdf>.

16. Практическая грамматика китайского языка: учебное пособие / О. С. Литвинцев. - Абакан: Издательство ФГБОУ ВО «Хакасский государственный университет им. Н. Ф. Катанова», 2018.—176с.

17. Романенко А. М. «Засоби вираження модальності в англійській мові XVI-XVII ст.» [Електронний ресурс] / А. М. Романенко – Режим доступу до ресурсу: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://eprints.zu.edu.ua/5776/1/301-303.pdf>

18. Симатова С. А. С. А. Частицы как способ выражения модальности в китайском языке [Електронний ресурс] / С. А. Симатова С. А. – Режим доступу до

ресурсы: <https://cyberleninka.ru/article/n/chastitsy-kak-sposob-vyrazheniya-modalnosti-v-kitayskom-yazyke>

19. Чжао, Юаньжэн. Сопоставительная грамматика русского и китайского языков. Прогресс, 2003.—460с.

20. Шинкарук В.Д. Категорії модусу і диктуму у структурі речення: Монографія / В.Д. Шинкарук – Чернівці: Рута, 2002.—365 с.

21. Яхонтов, С. Е. Категория глагола в китайском языке. Издательство Ленинградского университета.1957.

22. 现代汉语词典/ 中国社会科学院语言研究所词典编辑室编, 2007. 539 с.